ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2002

1. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η πρόοδος στη Δασική Ανάπτυξη συνεχίστηκε και κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο. Οι στόχοι που τέθηκαν, οι κυριότεροι από τους οποίους εκτίθενται πιο κάτω, έχουν επιτευχθεί:

- Προστασία των Κρατικών δασών και άλλων μη κρατικών δασωμένων εκτάσεων από τις πυρκαγιές.
- Αναδάσωση καμένων και άλλων γυμνών εκτάσεων.
- Επέκταση των δασών με τη δάσωση άγονων και υποβαθμισμένων εκτάσεων, κυρίως στις χαμηλές περιοχές.
- Προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.
- Παραγωγή ξυλείας και άλλων προϊόντων, σπόρων και φυτών.
- Δασοκομική περιποίηση συστάδων.
- Ορθολογιστική διαχείριση των δασών.
- Δασική εκπαίδευση.
- Δασικές έρευνες.
- Αύξηση της αποτελεσματικότητας στη δασική διαχείριση και προστασία των δασών με τη βελτίωση και επέκταση του οδικού και τηλεπικοινωνιακού δικτύου.
- Βελτίωση και ανέγερση δασικών κτιρίων.
- Αγορά νέων μηχανημάτων και συντήρηση των παλιών.
- Εισαγωγή και χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών γι' αύξηση της παραγωγικότητας.
- Αναψυχή του κοινού με τη δημιουργία, επέκταση και συντήρηση Εθνικών Δασικών Πάρκων, εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων.
- Κατασκευή και συντήρηση μονοπατιών μελέτης της φύσης.
- Πρόνοια για αγορά και προστασία μνημείων της φύσης.
- Προστασία της χλωρίδας και πανίδας του τόπου μας.
- Παροχή εργασίας στους περιοίκους των δασών.
- Εναρμόνιση με το Κοινοτικό Κεκτημένο.

2. ΔΑΠΑΝΕΣ

Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων στον Προϋπολογισμό για το έτος 2002, εγκρίθηκαν πιστώσεις ύψους £13.641.737 από τις οποίες £7.965.337 ήταν για Τακτικές Δαπάνες και £5.676.400 για Αναπτυξιακές Δαπάνες. Το ολικό ποσό που δαπανήθηκε ήταν £12.354.721 (δηλ. ποσοστό 90,57%).

3. ΕΣΟΔΑ

Το Τμήμα Δασών, μέσα στο 2002 είχε έσοδα £1.129.288 από προσφορά αγαθών και υπηρεσιών. Επιπρόσθετα ποσό £220.140 που αντιπροσωπεύει καθυστερημένα ενοίκια θα εισπραχθεί μέσα στον επόμενο χρόνο. Σημειώνεται ότι η αξία των έμμεσων ωφελειών από τα δάση είναι κατά πολύ μεγαλύτερη από τα πιο πάνω έσοδα και υπολογίζεται στα £40 εκ.

4. ΔΑΣΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

α) Προστασία από τις πυρκαγιές

Η προστασία των δασών και άλλων δασοκαλυμμένων εκτάσεων από τις πυρκαγιές, ιδιαίτερα τα παρατεταμένα θερμά και ξηρά καλοκαίρια, είναι το κύριο μέλημα του Τμήματος Δασών.

- Το Σώμα Δασοπυροσβεστών, που αποτελεί την κυριότερη δύναμη πυρόσβεσης, ενισχύθηκε σημαντικά με 20 νέα άτομα, αυξάνοντας τη δύναμη του από 140 σε 160 άνδρες. Οι Δασοπυροσβέστες απασχολήθηκαν σε διάφορα έργα σε καίρια σημεία των δασών και ήταν σε συνεχή επικοινωνία με το Κέντρο, μέσω ραδιοτηλεφώνων.
- Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες λειτούργησαν δεκατρία μόνιμα και τέσσερα προσωρινά πυροφυλάκια που βρίσκονται πάνω σε κορυφές των βουνών, με σκοπό την επισήμανση και αναγγελία των πυρκαγιών. Επιπρόσθετα λειτούργησαν και ένδεκα θέσεις παρατήρησης.
- Κατασκευάστηκαν δασικοί δρόμοι μήκους 3,39 χιλιομέτρων περίπου και διαπλατύνθηκαν ή βελτιώθηκαν άλλοι συνολικού μήκους 25,94 χιλιομέτρων. Επιπρόσθετα κατασκευάστηκαν 24,02 χιλιόμετρα δρόμων προσπέλασης και 14,81 χιλιόμετρα εξαγωγικοί δρόμοι, που χρησιμοποιούνται και σαν αντιπυρικές λωρίδες.
- Κατασκευάστηκαν περίπου 15 χιλιόμετρα αντιπυρικές λωρίδες και συντηρήθηκαν άλλες συνολικού μήκους 840 χιλιομέτρων.

- Κατασκευάστηκαν άλλες δύο δεξαμενές νερού στη Δασική Περιφέρεια Πάφου ανεβάζοντας τον ολικό αριθμό τους στις 64. Επίσης τοποθετήθηκαν άλλα τέσσερα υδροστόμια σε σωλήνες και δεξαμενές που βρίσκονται μέσα στα δάση, έτσι που να μπορούν να προμηθεύονται νερό οι δασικές πυροσβεστικές σε περίπτωση πυρκαγιών.
- Συνεχίστηκαν οι καθημερινές περιπολίες, ειδικά κατά μήκος της οροθετικής γραμμής με σκοπό την πρόληψη, την ανίχνευση και την έγκαιρη επέμβαση σε περίπτωση πυρκαγιάς.
- Το Μάϊο γιορτάστηκε η "Εβδομάδα Προστασίας των Δασών", κατά την οποία μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων έγινε και εθελοντική αιμοδοσία από το προσωπικό του Τμήματος Δασών.
- Έγιναν διαλέξεις στην Εθνική Φρουρά, στην Αστυνομία και στο κοινό για την πρόληψη και καταπολέμηση των δασικών πυρκαγιών. Επίσης δόθηκε μεγάλη έμφαση στη δημοσιότητα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- Η μηχανοποίηση στην καταπολέμηση δασικών πυρκαγιών συνεχίστηκε. Έτσι ο Δασικός Πυροσβεστικός στόλος αποτελείται τώρα από τριάντα επτά πυροσβεστικά οχήματα, είκοσι πέντε μικρά περιπολικά οχήματα πυρόσβεσης και 97 αντλίες.

Παρ'όλα τα μέτρα που πάρθηκαν, κατά το 2002 εξερράγησαν 28 πυρκαγιές σε κρατικά δάση και έκαψαν έκταση 20 εκταρίων. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2002 ήταν ο έβδομος καλύτερος χρόνος με τη μικρότερη δασική έκταση που κάηκε κατά τα τελευταία 117 χρόνια, δηλαδή από το 1886 που υπάρχουν τέτοια στοιχεία. Η πιο μεγάλη σε έκταση πυρκαγιά ήταν εκείνη που ξέσπασε στην τοποθεσία "Πυκνή" (Δάσος Ακάμα), πιθανόν από κακόβουλη ενέργεια και έκαψε έκταση 10 εκταρίων.

Το Τμήμα Δασών συμμετείχε επίσης ενεργά στην κατάσβεση 127 πυρκαγιών που εξερράγησαν σε ιδιωτική ή χαλίτικη γη, κυρίως κοντά στα δάση, οι οποίες έκαψαν έκταση περίπου 1 854 εκταρίων.
Οι πυρκαγιές αυτές προήλθαν από τα ακόλουθα αίτια :

Γεωργικές δραστηριότητες 28%, Εκδρομείς/ταξιδιώτες 11%, από Κατοικίες 5%, Κακόβουλες 12%, Κάψιμο σκυβάλων 5%, Φυσικά (κεραυνοί) 3%, Στρατιτιωτικές δραστηριότητες 10%, Κυνήγι 6%, Αναζωπύρωση 1% και άλλες αιτίες όπως χρήση ηλεκτρικών εργαλείων σε κατοικίες, ηλεκτρικά καλώδια, πέταμα αναμμένων τσιγάρων και

σπίρτων μέσα ή κοντά στα δάση, αμέλεια παιδιών κλπ. 6%. Για ένα άλλο σημαντικό ποσοστό 13% τα αίτια ήσαν άγνωστα.

Επιπρόσθετα, το Τμήμα συνέχισε την υλοποίηση του Παγκύπριου Σχεδίου Πυροπροστασίας της Υπαίθρου που άρχισε το 2001. Με βάση το Σχέδιο αυτό προβλέπεται η εκτέλεση διαφόρων έργων όπως κατασκευή/συντήρηση δρόμων, αντιπυρικών λωρίδων, υδατοδεξαμενών, πυροφυλακίων, ελικοδρομίων, την τοποθέτηση υδροστομίων κλπ. σε διάφορες ευαίσθητες περιοχές της υπαίθρου.
Η δαπάνη για την υλοποίηση του Σχεδίου υπολογίζεται σε £2.500.000.

Το Τμήμα Δασών λαμβάνει όλα τα προληπτικά μέτρα κατά των πυρκαγιών και καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να περιορίσει τον αριθμό τους στο ελάχιστο, όμως αυτό δεν είναι κατορθωτό χωρίς τη συνεργασία του κοινού. Γι' αυτό η προσπάθεια μας στράφηκε στη διαφώτιση του κοινού και ειδικά των αγροτών και των εκδρομέων με ταυτόχρονη όμως καταγγελία των παρανομούντων.

β) Προστασία από έντομα

Συνεχίστηκαν και το 2002 οι αεροψεκασμοί κατά της πιτυοκάμπης με τη χρήση των δύο αεροπλάνων του Τμήματος. Χρησιμοποιήθηκαν το βιολογικό παρασκεύασμα "BACILLUS THURIGIENSIS" καθώς και το εντομοκτόνο "DIMILIN".

5. ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο εννέα προωθητές γαιών απασχολήθηκαν σχεδόν συνεχώς στην αναδάσωση.

Η έκταση που αναδασώθηκε ανέρχεται στα 345 εκτάρια ενώ άλλα 32 εκτάρια που καλλιεργήθηκαν θα φυτευτούν ή σπαρούν μέσα στο 2003. Επιπρόσθετα για τη δημιουργία παρόδιων δενδροστοιχιών, μια έκταση 39 εκταρίων έχει φυτευθεί κατά μήκος των νέων αυτοκινητόδρομων Λεμεσού-Πάφου και Δεκέλειας-Αμμοχώστου. Σύμφωνα με τη νέα πρακτική, η χρήση μηχανημάτων και η κατασκευή αναδασωτικών λωρίδων έχει περιοριστεί όπου είναι απόλυτα αναγκαίο.

Αναδάσωση έγινε στα δάση Πάφου, Τροόδους, Αδελφοί, Μαχαιρά, Λεμεσού, Αγίας Νάπας, Σωτήρας, Άχνας, Δαλιού, Αθαλάσσας, Λυθροδόντα, Κάτω Βουνό, Κελλιά,

Αλέξιγρος, Ξυλοτύμβου, Τρούλλοι Ι, ΙΙΙ και V, Ριζοελιά, Λαρκώνα 1, Προφάλι 2, Ασπρόμουττης, Ακαπνού, Κρεμμός του Αφτή, Κάτω Μονής, Μεταλλείο Αμιάντου, Πολεμίδια και Ξυλοφάγου.

6. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ ΞΥΛΕΙΑΣ

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο η παραγωγή ξυλείας και η προμήθεια στις διάφορες Βιομηχανίες συνεχίστηκε σε ικανοποιητικό βαθμό.

Υλοτομήθηκε χλωρός όγκος 10 115 έμφλοιων κυβικών μέτρων (έ.κ.μ.) στρογγύλης ξυλείας, από τα διάφορα Κρατικά Δάση και πουλήθηκε στους Ιδιώτες Εργολάβους για την παραγωγή οικοδομήσιμης ξυλείας, κιβωτίων, κ.τ.λ. Αξίζει να σημειωθεί ότι από το 2001 κατόπιν απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, το Τμήμα Δασών διέκοψε την πώληση οποιασδήποτε ξυλείας στις Δασικές Βιομηχανίες Κύπρου Λτδ.
Οι εισπράξεις από την πώληση ξυλείας ανήλθαν στις £171.391.
Πέραν της πιο πάνω ποσότητας, ξυλεία συνολικού όγκου 5 763 ε.κ.μ. πουλήθηκε ως καυσόξυλα και εισπράχθηκε το ποσό των £52.820.
Το Τμήμα Δασών εξέδωσε 25 άδειες για λειτουργία ιδιωτικών πριστηρίων.

7. ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ

Κατά το 2002 δόθηκε μεγάλη σημασία στο πότισμα φυτών ιδίως στις χαμηλές περιοχές και για το σκοπό αυτό ποτίστηκαν φυτά πάνω σε έκταση 202 εκταρίων. Επιπλέον έκταση 637 εκταρίων έτυχε δασοκομικής περιποίησης (αραιώσεις, βοτανίσματα). Η συλλογή σπόρου ήταν πολύ ικανοποιητική. Συνελέγησαν γύρω στα 3 394 κιλά σπόρου. Εξήχθηκε στο εξωτερικό ποσότητα 6,00 κιλών και εισπράχθηκε το ποσό των £155.

Η παραγωγή στα δασικά φυτώρια ήταν 333 118 φυτά σε σύγκριση με 322 235 το 2001. Η παραγωγή του 2002 με το απόθεμα του 2001 ανήλθαν στο 1 019 976 φυτά. Από την όλη παραγωγή 92 270 χρησιμοποιήθηκαν από το Τμήμα Δασών, 176 963 πουλήθηκαν στο κοινό ή σε άλλα Τμήματα και 60 209 δόθηκαν δωρεάν σε σχολεία, κοινότητες και άλλους οργανισμούς και ιδρύματα για φύτευση δημοσίων ή κοινοτικών χώρων. Επίσης 20 267 φυτά δόθηκαν δωρεάν σε ιδιώτες για δάσωση ιδιωτικών εκτάσεων γης.

8. ΔΑΣΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η διαχείριση των δασικών πόρων γίνεται πάνω σε αειφορική βάση και στοχεύει στην παραγωγή του μέγιστου δυνατού κοινωνικού και οικονομικού οφέλους από τα δάση με την πολλαπλή χρήση τους, με παράλληλη διατήρηση της φυσικότητάς τους και τη βελτίωση της σύνθεσης και της δομής τους.
Οι κυριότερες δραστηριότητες κατά το 2002 ήταν οι ακόλουθες:

α) Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα της Κύπρου ‘‘National Forest Programme’’

Το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε στις 20.2.2002 το Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα της Κύπρου όπως αυτό αναθεωρήθηκε από την Υπηρεσιακή Επιτροπή.

Το Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα της Κύπρου ετοιμάστηκε από το Τμήμα Δασών με τη βοήθεια του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) μέσα στο 1999 και καλύπτει την περίοδο 2000-2009. Σκοπός του Προγράμματος είναι η ανάπτυξη των δασών, ο σχεδιασμός της αειφόρου διαχείρισης τους, η ορθολογική χρήση των δασών για πολλαπλούς σκοπούς και η εναρμόνιση της δασικής πολιτικής με αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Πρόγραμμα αποτελείται από τα ακόλουθα τρία μέρη :

(Ι) Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει τη Στρατηγική για αγροτική βελτίωση και αναβάθμιση (Strategy for the Rural Betterment).
ΙΙ) Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει τα Έργα και Δραστηριότητες τα οποία αφορούν τα κρατικά δάση και τις γύρω περιοχές, την ευρύτερη ύπαιθρο, τα παραδασόβια χωριά και τις περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος.
(ΙΙΙ) Στο τρίτο μέρος περιλαμβάνεται η Νέα Δήλωση Δασικής Πολιτικής που θα αντικαταστήσει την ισχύουσα.

β) Απογραφή Δασών Τραχείας Πεύκης (*Pinus brutia*)

Η νέα Απογραφή των Κύριων Κρατικών Δασών Μαχαιρά, Αδελφοί, Τροόδους και Πάφου για τον υπολογισμό του ξυλαποθέματος, της προσαύξησης και του λήμματος όσον αφορά την Τραχεία Πεύκη που άρχισε το 2001 συνεχίστηκε και προς το τέλος του 2002 συμπληρώθηκε η καταμέτρηση των Μόνιμων Δειγματοληπτικών Επιφανειών.

Τα Δάση Μαχαιρά, Τροόδους και Αδελφοί θεωρήθηκαν σαν μια διαχειριστική μονάδα και το δάσος Πάφου άλλη. Ο ολικός αριθμός των μόνιμων δειγματοληπτικών επιφανειών που καταμετρήθηκαν ήταν 810 για τα Δάση Μαχαιρά, Τροόδους και Αδελφοί και 1 040 για το Δάσος Πάφου.

Ταυτόχρονα με τη διεξαγωγή των εργασιών υπαίθρου άρχισε η καταχώρηση και επεξεργασία των στοιχείων στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Τα αποτελέσματα για τον υπολογισμό του ξυλαποθέματος, της προσαύξησης και του λήμματος υπολογίζεται να είναι έτοιμα μέσα στο 2003.

γ) Μηχανογράφηση

Μέσα στο 2002 παραλήφθηκαν άλλοι 12 ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ενώ ένας υπολογιστής παλαιού τύπου αποσύρθηκε. Το Τμήμα Δασών διαθέτει τώρα συνολικά 86 υπολογιστές καθώς επίσης και μεγάλο αριθμό προγραμμάτων που χρησιμοποιούνται σ΄ένα ευρύ φάσμα δασικών εφαρμογών περιλαμβανομένων των ψηφιακών δασικών χαρτών, της βάσης δεδομένων με τα στατιστικά στοιχεία των δασικών πυρκαγιών, κλπ.

δ) Διάφορα

Κατά τη διάρκεια του 2002, ενοικιάστηκαν για αγροτικούς και κτηνοτροφικούς σκοπούς 1 147 εκτάρια δασικής γης. Εκδόθηκαν 24 άδειες λατομείων και δύο άδειες μεταλλείων.

9. ΔΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το Δασικό Κολέγιο συμπλήρωσε το 2002, το 51ο Ακαδημαϊκό έτος ζωής του. Πήραν το Δίπλωμα τους πέντε Κύπριοι σπουδαστές.

Μέσα στο 2002 δεν οργανώθηκε καμία εξαμηνιαία σειρά μαθημάτων προχωρημένου επιπέδου για σπουδαστές από το εξωτερικό, όπου παραχωρείται το δίπλωμα "HIGHER DIPLOMA IN FORESTRY" επειδή δεν υπήρχαν υποψήφιοι. Το 52ο Ακαδημαϊκό έτος άρχισε την 1η Οκτωβρίου, 2002 με 18 σπουδαστές από τους οποίους 10 Κύπριοι και 8 αλλοδαποί.

Αριθμός υπαλλήλων του Τμήματος συμμετείχε σε διάφορα διεθνή συνέδρια, σεμινάρια, κλπ. και ένας άλλος αριθμός υπαλλήλων έτυχε μετεκπαίδευσης στην Κύπρο και το εξωτερικό. Επίσης ένας μεγάλος αριθμός υπαλλήλων παρακολούθησε διάφορα Επιμορφωτικά Προγράμματα διάρκειας μέχρι μιας εβδομάδας που οργανώθηκαν από το Τμήμα στο Δασικό Κολέγιο. Επιπρόσθετα οκτώ υπάλληλοι έλαβαν μέρος στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα "Leonardo da Vinci" διάρκειας τριών μηνών.

10. ΔΑΣΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η Δασική 'Ερευνα και η Δημοσιότητα συνεχίστηκαν πάνω στα ίδια θέματα όπως και στο παρελθόν.

Συνοπτικά η 'Ερευνα έδωσε έμφαση στην παραγωγή γενετικά βελτιωμένου σπόρου τραχείας πεύκης, στη συντήρηση και βελτίωση του δασοβοτανικού κήπου και της τράπεζας κλώνων, στην προστασία των δασικών γενετικών πόρων, στην παρακολούθηση των επιπτώσεων της ατμοσφαιρικής ρύπανσης επί των δασών, καθώς επίσης στην προστασία των δασών από ασθένειες και έντομα.

11. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το Τμήμα Δασών κατά το 2002 συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην προσπάθεια που ανέλαβε το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος για τη διατήρηση του Φυσικού Περιβάλλοντος.

Το Τμήμα στα πλαίσια της διαφώτισης για προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος διοργάνωσε γιορτές και διαλέξεις και συμμετείχε με Λειτουργούς του σε ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα. Επίσης αξιοποίησε την προσφορά εθελοντικής εργασίας για δενδροφύτευση με σκοπό την επέκταση του πρασίνου.

Μέσα στα πλαίσια της πολιτικής για δημιουργία Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης ολοκληρώθηκε και λειτούργησε το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Τροόδους. Τα εγκαίνια του Κέντρου έγιναν στις 4.7.2002 από τον Έντιμο Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος. Όσον αφορά το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αθαλάσσας συνεχίστηκαν οι εργασίες για το κτίσιμο του, καθώς επίσης η προετοιμασία για τα διάφορα Εκθέματα / Στοιχεία Ενημέρωσης που θα περιλαμβάνει. Το Κέντρο αναμένεται να αρχίσει την λειτουργία του τον επόμενο χρόνο.

Συνεχίστηκε η συστηματική καταγραφή των ενδημικών φυτών του τόπου μας καθώς επίσης ο οργανωμένος εντοπισμός και προσδιορισμός της χλωρίδας μας με βασικό στόχο την προστασία της. Επίσης συνεχίσθηκε η συλλογή δειγμάτων φυτών για τη συμπλήρωση του φυτολογίου στο Τμήμα Δασών.

Επιπρόσθετα το Τμήμα συμμετέχει στην υλοποίηση ενός νέου Προγράμματος τριετούς διάρκειας, που σκοπό έχει την έκδοση του Κόκκινου Βιβλίου της Κυπριακής Χλωρίδας (Red Book). Στο Κόκκινο Βιβλίο θα καταγραφούν τα απειλούμενα φυτά της Κύπρου.

Η συστηματική καταγραφή των μανιταριών του τόπου μας καθώς επίσης η συλλογή δειγμάτων για τη δημιουργία βοτανολογίου μυκοχλωρίδας στο Τμήμα που άρχισε το 1998, συνεχίστηκε και μέσα στο 2002.

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο συνεχίσθηκε η εργασία για τον εντοπισμό και επιλογή δένδρων/ γιγάντων για κήρυξη τους σε Μνημεία της Φύσης, με σκοπό τη συντήρηση και προστασία τους.

Με σκοπό την εναρμόνιση με την Οδηγία 92/43 της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στα πλαίσια σχετικού Σχεδίου του Προγράμματος ‘‘LIFE’’ συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε η καταγραφή και χαρτογράφηση των περιοχών που θα προταθούν για συμπερίληψη στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών ‘‘Φύση 2000’’.

Συνεχίστηκε η αποτελεσματική προστασία του κυπριακού αγρινού *Ovis gmelini ophion* που βοήθησε στην αύξηση του πληθυσμού του.

12. ΔΑΣΙΚΗ ΑΝΑΨΥΧΗ

Η προσέλευση του κοινού στους διάφορους δασικούς εκδρομικούς χώρους ήταν υπεράνω των προσδοκιών του Τμήματος. Τόσο οι εκδρομικοί χώροι όσο και οι περιοχές όπου επιτρέπεται η κατασκήνωση, ήταν κατά τις περιόδους αιχμής κατάμεστοι από κόσμο. Συνεχίστηκαν οι διάφορες εργασίες για την δημιουργία, ανάπτυξη ή και επέκταση εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων, καθώς επίσης για τον καθαρισμό και συντήρηση τους.

Μέσα στο 2002 συνεχίστηκαν οι εργασίες για τη δημιουργία δύο νέων εκδρομικών χώρων, ένας στην Πυκνοπευτζιερή (Δάσος Αδελφοί) και ένας στον Άγιο Αντώνιο (Δάσος Σωτήρας) που άρχισαν το 2001.

Μέσα στα πλαίσια της πολιτικής για τη δημιουργία και ανάπτυξη Δασικών Πάρκων συνεχίστηκε η υλοποίηση του Σχεδίου Ανάπτυξης του Εθνικού Δασικού Πάρκου Αθαλάσσας που άρχισε το 1991.
Επίσης συνεχίστηκε η υλοποίηση των Σχεδίων Ανάπτυξης των Εθνικών Δασικών Πάρκων Τροόδους, Πολεμιδιών και Ριζοελιάς.

Η υλοποίηση των διάφορων κατασκευαστικών σχεδίων που προνοούσε το Σχέδιο Προστασίας και Ανάπτυξης του Εθνικού Δασικού Πάρκου της Παιδαγωγικής Ακαδημίας που άρχισε το 1993, συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε μέσα στο 2002.

Επιπρόσθετα συνεχίστηκαν οι εργασίες συντήρησης στο Εθνικό Δασικό Πάρκο Κάβο Γκρέκο.
Το Τμήμα Δασών κατασκεύασε με Τμηματικές πιστώσεις ένα Μονοπάτι Περιπάτου μήκους 0,80 χιλιομέτρων στην τοποθεσία Άγιος Γεώργιος (Δάσος Ακάμα) και ολοκληρώθηκε το μονοπάτι στον Κακοτζέφαλο (Δάσος Μαχαιρά) με την κατασκευή άλλων 2,00 χιλιομέτρων.

Επιπρόσθετα με πιστώσεις ύψους £17.111 που παραχώρησε ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού κατασκευάστηκαν ένα τμήμα του Ευρωπαϊκού Μονοπατιού στον Ασπρόκρεμμο (Δάσος Τροόδους) μήκους 1,80 χιλιομέτρων, ένα στην Αετόμουττη (Δάσος Μαχαιρά) μήκους 2,00 χιλιομέτρων και ένα στην Αγία Βαρβάρα (Δάσος Σταυροβουνίου) μήκους 1,30 χιλιομέτρων. Επίσης έγινε συντήρηση σε τμήμα του Μονοπατιού Μελέτης της Φύσης στον Πρόδρομο μήκους 2,60 χιλιομέτρων και σε διάφορα τμήματα του Ευρωπαϊκού Μονοπατιού Ε4 μήκους 4,60 χιλιομέτρων.

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο εκτελέσθηκαν επίσης διάφορες εργασίες συντήρησης και βελτίωσης των μονοπατιών μελέτης της φύσης και περιπάτου που κατασκευάστηκαν μέσα στα κρατικά δάση.

Για τα διάφορα Μονοπάτια Μελέτης της Φύσης και Περιπάτου, που κατασκευάστηκαν μέσα στα κρατικά δάση, αλλά και έξω από αυτά επιδεικνύεται τεράστιο ενδιαφέρον τόσο από ντόπιους όσο και από ξένους επισκέπτες.

13. ΔΑΣΙΚΗ ΜΗΧΑΝΙΚΗ

α) Δασικοί δρόμοι

Η κατασκευή νέων και η βελτίωση υφιστάμενων δρόμων, συνιστά αξιόλογη δραστηριότητα του Τμήματος, γιατί από τη μια εξυπηρετεί την προστασία, περιποίηση και εκμετάλλευση των δασών και από την άλλη τον τουρισμό και τη συγκοινωνία μεταξύ των διαφόρων χωριών.

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο κατασκευάστηκαν:

- 3,39 χιλιόμετρα δασικών δρόμων
- 24,02 χιλιόμετρα δρόμων προσπέλασης και
- 14,81 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων.

Επίσης διαπλατύνθηκαν ή βελτιώθηκαν δρόμοι μήκους 25,94 χιλιομέτρων και ασφαλτοστρώθηκαν 22,95 χιλιόμετρα.
Πέραν των πιο πάνω, έχουν συντηρηθεί 1 427,86 χιλιόμετρα δρόμων, 862,66 χιλιόμετρα δρόμων προσπέλασης και 1 155,91 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων.

Στο τέλος του 2002 το ολικό μήκος του δασικού οδικού δικτύου αποτελείτο από 1 431,25 χιλιόμετρα δασικών δρόμων (συμπεριλαμβανομένων των ασφαλτόδρομων), 886,68 χιλιόμετρα δρόμων προσπέλασης και 1 170,72 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων. Το συνολικό μήκος των ασφαλτοστρωμένων δασικών δρόμων ήταν 92,53 χιλιόμετρα.

β) Δασικές Τηλεπικοινωνίες

Το Τμήμα διατηρεί και συντηρεί ένα πολύ καλό τηλεπικοινωνιακό σύστημα για αποτελεσματική δασική προστασία και διαχείριση. Κατά τη διάρκεια του χρόνου έγιναν οι αναγκαίες εργασίες τόσο για τη συντήρηση όσο και την επέκταση και βελτίωση του συστήματος.
Το σύστημα κατά το τέλος του 2002 αποτελείτο από:

- 365,74 χιλιόμετρα τηλεφωνικών γραμμών
- 356 τηλέφωνα
- 8 φορητά τηλέφωνα
- 3 τηλεφωνικά κέντρα

- 6 ενδιαμέσους ραδιοτηλεπικοινωνιακούς σταθμούς (3 V.H.F.)
- 1 Ραδιοτηλεπικοινωνιακό σταθμό ελέγχου
- 392 ασυρμάτους αυτοκινήτων
- 457 φορητούς ασυρμάτους
- 4 σταθμούς αναμετάδοσης.

γ) Δασικά Κτίρια

Μέσα στο 2002 κτίστηκαν μία κατοικία δασοπυροσβεστών στο Δασικό Σταθμό Αγίας Μαρίνας, δύο αποθήκες, μια στο Δασικό Σταθμό Ορκόντα και μια στο Δασικό Σταθμό Λιοπετρίου και δύο αποχωρητήρια, ένα στο Εθνικό Δασικό Πάρκο Ριζοελιάς και ένα στον εκδρομικό χώρο Αγίου Αντωνίου. Επίσης παραλήφθηκαν πέντε κατοικίες από την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου στην Δεκέλεια και άρχισε η επέκταση του εστιατορίου στο Δασικό Σταθμό Σταυρού της Ψώκας.
Επιπρόσθετα έγιναν βελτιώσεις στο Δασικό Σταθμό Λυθροδόντα, σε δύο κατοικίες στο Δασικό Σταθμό Πλατανιών, σε μια κατοικία δασοπυροσβεστών στο Δασικό Σταθμό Γεφύρι Παναγιάς, καθώς επίσης στο πυροφυλάκιο Μονής.
Επίσης έγιναν εργασίες συντήρησης σε διάφορα δασικά κτίρια και αγοράστηκαν διάφορα έπιπλα και σκεύη.

δ) Μηχανήματα και Οχήματα

Κατά το 2002 συνεχίστηκε η λειτουργία του μηχανουργείου του Τμήματος στην Αθαλάσσα για τη συντήρηση και επιδιόρθωση των μηχανοκίνητων μηχανημάτων/οχημάτων καθώς επίσης διαφόρων άλλων δευτερευόντων μηχανημάτων.

Κατά τη διάρκεια του χρόνου το Τμήμα εφοδιάστηκε με ένα καινούργιο προωθητή γης, δύο πυροσβεστικά οχήματα, πέντε μικρά περιπολικά οχήματα πυρόσβεσης, τρία φορτηγά, δύο λεωφορεία, δύο γεωργικούς ελκυστήρες και τριάντα οκτώ οχήματα.

Αγοράστηκαν διάφορα δευτερεύοντα μηχανήματα, εξοπλισμός, εργαλεία και όργανα μεταξύ των οποίων ένας μηχανοκίνητος ψεκαστήρας, είκοσι πέντε αλυσοπρίονα και είκοσι χορτοκοπτικές.

14. ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΙΚΟΥΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Μέσα στα πλαίσια της κοινωνικοοικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης που εκφράζεται ταυτόχρονα και μέσω του Τμήματος Δασών προσφέρθηκε απασχόληση σε περιοίκους των δασών. Η ολική απασχόληση που προσφέρθηκε σε τακτικούς και έκτακτους εργάτες ανήλθε στις 103 220 μέρες εργασίας έναντι συνολικής δαπάνης £3.955.099. Εκτός από τα άτομα που απασχόλησε το Τμήμα απ' ευθείας, ένας αριθμός υλοτόμων απασχολήθηκε είτε από ιδιώτες εργολάβους είτε ως αυτοεργοδοτούμενοι για την υλοτομία και μεταφορά της ξυλείας στα διάφορα πριστήρια ή αλλού.

Επιπρόσθετα με την ανάθεση στον Ιδιωτικό Τομέα της εκτέλεσης διαφόρων δασικών έργων/εργασιών μέσω προσφορών, όπως κατασκευή δρόμων, συντήρηση κτιρίων, δημιουργία και συντήρηση δενδροστοιχειών, καθαριότητα εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων κλπ., απασχολήθηκε ένας μεγάλος αριθμός τεχνιτών και εργατών.

15. ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

α) Εναρμόνιση με το Κοινοτικό Κεκτημένο

Οι εργασίες της εναρμόνισης με το Κοινοτικό Κεκτημένο συνεχίσθηκαν και κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο. Οι κυριότερες απ΄ αυτές ήταν:

- **Ταξινόμηση της ακατέργαστης ξυλείας (Οδηγία 68/89)**

Ψηφίστηκε ο Νόμος που αφορά την Ταξινόμηση της Ακατέργαστης Ξυλείας σύμφωνα με την Οδηγία 68/89/ΕΕC και τέθηκε σε ισχύ από την 1.11.2002.

- **Προστασία των δασών από την ατμοσφαιρική ρύπανση (Κανονισμός 3528/86)**

Συνεχίστηκε η συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων από τις δεκαπέντε Μόνιμες Επιφάνειες “Επιπέδου Ι”. Τα στοιχεία και η σχετική έκθεση στάληκαν στο Συντονιστικό Κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εδρεύει στο Αμβούργο.

Επιπρόσθετα συνεχίστηκαν οι εργασίες για τη λειτουργία των τεσσάρων Μόνιμων Επιφανειών “Επιπέδου ΙΙ”. Έγινε εγκατάσταση και τέθηκε σε λειτουργία μετεωρολογικός

εξοπλισμός στη Μόνιμη Επιφάνεια “Επιπέδου ΙΙ” στην Αγία Μαρίνα Ξυλιάτου. Η συλλογή των στοιχείων θα αρχίσει από την 1.1.2003.

- **Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές (Κανονισμός 2158/92)**

Συνεχίστηκαν οι εργασίες της ετοιμασίας των Σχεδίων προστασίας των δασών και άλλων περιοχών της υπαίθρου σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κανονισμού 2158/92 για προστασία των δασών από τις πυρκαγιές.

- **Προστατευτικά μέτρα κατά της εισαγωγής και διακίνησης επιβλαβών οργανισμών για τα φυτά και φυτικά προϊόντα (Οδηγία 2000/29/EU)**

Μέσα στα πλαίσια της πιο πάνω Οδηγίας που αφορά θέματα φυτοϋγείας, η Ευρωπαϊκή Ένωση αφού έλαβε υπόψη τα αποτελέσματα των συστηματικών ελέγχων που διεξήχθησαν στις εικοσιδύο επιφάνειες που εγκαταστάθηκαν το 2001, αναγνώρισε την Κύπρο προκαταρκτικά ως προστατευόμενη περιοχή για τους πιο κάτω επιβλαβείς οργανισμούς :

- Το φλοιοφάγο έντομο της πεύκης, *Ips sexdentatus* και
- Το μύκητα *Seiridium cardinale* που προκαλεί την ασθένεια του έλκους του κυπαρισσιού.

- **Παραγωγή, Εμπορία και Έλεγχος του Δασικού Αναπαραγωγικού Υλικού (Οδηγία 1999/105/EC)**

Ετοιμάσθηκε Κανονισμός που αφορά την παραγωγή, εμπορία και έλεγχο του δασικού αναπαραγωγικού υλικού σύμφωνα με την οδηγία 1999/105/EC και έχει κατατεθεί στη Βουλή για ψήφιση αρχές του νέου χρόνου.

β) Προενταξιακή Βοήθεια

Συνεχίστηκε η υλοποίηση του Σχεδίου "Management of the Akamas forest" το οποίο περιλαμβάνεται στο Εθνικό Πρόγραμμα του 2001 και χρηματοδοτείται από την προενταξιακή βοήθεια. Ο σκοπός του Σχεδίου είναι η εγκατάσταση ενός Αυτόματου Συστήματος Ανίχνευσης πυρκαγιών στο δάσος του Ακάμα.

γ) Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004 – 2006

Άρχισε η ετοιμασία του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης για την περίοδο 2004-2006 το οποίο θα συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο Σχέδιο αυτό έχουν περιληφθεί τα ακόλουθα δασικά Μέτρα :

- Η δάσωση γεωργικής γης.
- Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές και τις φυσικές καταστροφές και αναδάσωση καιόμενων περιοχών.
- Δάσωση μη γεωργικής γης και επενδύσεις για τη διατήρηση και βελτίωση του οικονομικού, οικολογικού και κοινωνικού ρόλου των δασών.
- Βελτίωση της συγκομιδής, μεταποίησης και εμπορίας δασοκομικών προϊόντων.

Έχουν επίσης περιληφθεί και δύο κοινά Μέτρα με το Τμήμα Γεωργίας, τα ακόλουθα:

- Προώθηση της επαγγελματικής κατάρτισης των αγροτών.
- Ενθάρρυνση χειροτεχνικών δραστηριοτήτων μικρής κλίμακας που σχετίζονται με την παράδοση και την παραγωγή προϊόντων ειδικού χαρακτήρα.

16. ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2004 – 2006

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο ετοιμάσθηκε το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης το οποίο θα καλύψει την περίοδο 2004 – 2006, δηλαδή το υπόλοιπο της προγραμματικής περιόδου 2000 – 2006 της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Σχέδιο τούτο αντικαθιστά την γνωστή μας σειρά των πενταετών Στρατηγικών Σχεδίων Ανάπτυξης, το τελευταίο των οποίων κάλυψε την περίοδο 1999 – 2003. Μεταξύ των άλλων θα καλύψει και την ανάγκη της ετοιμασίας των διαφόρων προγραμματικών εγγράφων τα οποία θα υποβληθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση για συγχρηματοδότηση. Το προταθέν Σχέδιο για την ανάπτυξη του δασικού τομέα στηρίχθηκε στο Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα, τα δε Μέτρα που περιλήφθηκαν ήταν τα ακόλουθα :

- Προστασία των δασών και των άλλων περιοχών της υπαίθρου,
- Επέκταση των δασών και δασοκομία,
- Δάσωση γεωργικών γαιών,
- Προστασία της φύσης και ανάπτυξη των Εθνικών Δασικών Πάρκων,
- Αειφόρος διαχείριση των δασών,
- Βελτίωση της μεταποίησης και εμπορίας δασικών προϊόντων,
- Κατάρτιση.

17. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

Μέσα στα πλαίσια της συμφωνίας συνεργασίας Κύπρου-Ελλάδας στον Γεωργικό Τομέα έγινε ανταλλαγή επισκέψεων Κυπρίων και Ελλαδιτών ειδικών σε θέματα Δασοπονίας. Επίσης το 2002 πραγματοποιήθηκε επίσκεψη Ισραηλινής αποστολής στην Κύπρο για δασικά θέματα, μέσα στα πλαίσια της διμερούς συμφωνίας συνεργασίας με το Ισραήλ στον Γεωργικό Τομέα.

18. ΞΕΝΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Μέσα στο 2002 συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του Σχεδίου του Γραφείου Παροχής Υπηρεσιών για Προγράμματα των Ηνωμένων Εθνών (UNOPS) που αφορούσε τη χρηματοδότηση διαφόρων έργων αναδάσωσης και δασοκομίας. Το ύψος της βοήθειας ήταν £97.650 και η περίοδος υλοποίησης του Σχεδίου ήταν μεταξύ 1.10. 2001 και 31.10.2002. Η δαπάνη που πραγματοποιήθηκε μέσα στο 2002 ανήλθε στις £19.999, τα δε έργα που εκτελέσθηκαν συμπεριλαμβάνονται στα αντίστοιχα κεφάλαια.

19. ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Κατά το 2002, όπως και κατά τα προηγούμενα χρόνια, το Τμήμα Δασών συνεργάστηκε στενά με διάφορες Κυβερνητικές και άλλες Υπηρεσίες καθώς και με οργανώσεις. Η συνεργασία απέβλεπε ουσιαστικά στην προώθηση και επίτευξη των σκοπών και στόχων του Τμήματος. Αναφέρεται ειδικότερα η στενή συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία, την Αστυνομία, την Εθνική Φρουρά, την Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου, την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών, τις Βρεττανικές Βάσεις, τους Προσκόπους και Οδηγούς και το Φιλοδασικό Σύνδεσμο. Για τη συνεργασία αυτή και για τη βοήθεια που παρασχέθηκε ποικιλότροπα στο Τμήμα εκφράζονται θερμές ευχαριστίες.

Θερμές ευχαριστίες εκφράζονται επίσης στο Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών Παροχής Υπηρεσιών για Προγράμματα (UNOPS) για τη χρηματοδότηση του Σχεδίου που αφορούσε διάφορα έργα αναδάσωσης και δασοκομίας.

Επίσης θερμές ευχαριστίες εκφράζονται στην Κοινοπολιτειακή Γραμματεία για υποτροφίες που πρόσφερε σε ξένους σπουδαστές.

Θα πρέπει τέλος να αναφερθεί και εξαρθεί ο ζήλος και η αφοσίωση που επέδειξε το προσωπικό του Τμήματος στην εκτέλεση των καθηκόντων του που αποτέλεσαν, σε τελευταία ανάλυση, το σημαντικότερο συντελεστή της επιτυχίας στην επίτευξη των σκοπών και στόχων του Τμήματος.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2002

ΑΠΟ
Α.Π. ΙΩΑΝΝΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ